

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผล อภิปรายผล และเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีการดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผลการวิจัย
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ปีการศึกษา 2563 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 84 คน และครูผู้สอน จำนวน 989 คน รวมทั้งหมด 1,073 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2. 2563 : 51)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 ปีการศึกษา 2563 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan.1970 : 607 - 610 ; อ้างถึงใน วาโร เฟื่องสวัสดิ์. 2553 : 39-40) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นจำแนกตามอำเภอที่อยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 22 คน และครูผู้สอน จำนวน 242 คน รวมทั้งหมด 285 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามทฤษฎีการวัดเจตคติของลิเคิร์ต (Likert Scale) จำนวน 35 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงจุดประสงค์ (IOC) ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.27 ถึง 0.93 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99

ตอนที่ 3 แบบสอบถามประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามทฤษฎีการวัดเจตคติของลิเคิร์ต (Likert Scale) จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงจุดประสงค์ (IOC) ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.23 ถึง 0.92 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

แบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัย และส่งคิวอาร์โค้ดของแบบสอบถามเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบแบบสอบถามออนไลน์ได้สะดวกขึ้น โดยวิธีการส่งเครื่องมือด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้โรงเรียนตอบกลับแบบสอบถาม

ออนไลน์ และ เก็บรวบรวมข้อมูลไว้ โดยผู้วิจัยกำหนดวันในการตอบกลับแบบสอบถามออนไลน์ และกำหนดวันในการรับเครื่องมือจากสถานศึกษาด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนและข้อมูลการตอบรับแบบสอบถามออนไลน์ ได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 242 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.91

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ภาวะผู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 2 โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. การวิเคราะห์ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)
4. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 มีความสัมพันธ์ในทางบวก ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 มี 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการสร้างแรงจูงใจ และด้านการทำงานเป็นทีม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .570 สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ได้ร้อยละ 32.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถสร้างสมการในการพยากรณ์หรือสมการถดถอยได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\begin{aligned}\hat{Y} &= a + b_4X_4 + b_2X_2 \\ &= 2.37 + 0.225X_4 + 0.231X_2\end{aligned}$$

และสามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\begin{aligned}\hat{Z}_y &= \beta_4Z_{x4} + \beta_2Z_{x2} \\ &= 0.320Z_{x4} + 0.316Z_{x2}\end{aligned}$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ การสร้างแรงจูงใจ ความสามารถในการปรับตัว และ การทำงานเป็นทีม ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ความคิดสร้างสรรค์นับเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่งของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ การที่ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ ทำให้สามารถพัฒนาไปยังความสามารถในการปรับตัวของตนเองสร้างวัฒนธรรมการทำงานของสถานศึกษา พัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาให้มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ สร้างแรงจูงใจให้ครูและผู้ร่วมงานภายในสถานศึกษา ด้วยการสร้างบรรยากาศและความสะดวกในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรภายในสถานศึกษา มีการแสดงออกถึงการกล้าคิด กล้าตัดสินใจ การทำงานเป็นทีม โดยการเสริมสร้างการทำงานร่วมของบุคลากรภายในโรงเรียน สร้างขวัญกำลังใจต่อผู้ร่วมงาน และแสดงออกถึงความเป็นผู้นำในการร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เมื่อวิเคราะห์ประเด็นที่น่าสนใจของความคิดสร้างสรรค์ พบว่ารายการ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ชี้ให้เห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารนั้น ส่งผลผลักดันไปยังการพัฒนาครู พัฒนานวัตกรรม อันจะส่งผลไปยังผู้เรียน ทั้งนี้ผลของการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ กรีนเบิร์ก และ บาร์รอน (Greenberg and Baron. 2008 : 473 ; อ้างถึงใน สัมมา รณิษฐ์. 2560 : 35) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะ ภาวะผู้นำที่ประสบผลสำเร็จ ว่าต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในที่ทำงาน เช่นเดียวกับ สมชาย รุ่งเรือง และธีระวัฒน์ จันทิก (2560 : 33-34) ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ในประเด็นการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม (Innovative) คือ การมีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา แสวงหาความรู้และแนวคิดใหม่ ๆ สำหรับการเปลี่ยนแปลงและ พัฒนาองค์กร รวมถึง การมีความสามารถในการนำแนวคิดนั้นไปสู่การปฏิบัติงานได้จริงและ ทำให้เกิดผลสำเร็จตามที่ ต้องการได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิมล จันทรแก้ว (2555 : 117-118) ที่ได้ ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการพัฒนา คือ การเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีม ผู้นำของผู้นำ ผู้นำที่สร้าง ความคิดสร้างสรรค์ ผู้นำการบริหารความเสี่ยง และผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของภรณ์ทิพย์ ปั่นทอง (2559 : 86-88) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านจินตนาการ ด้านยืดหยุ่น และด้านวิสัยทัศน์ โดยด้านจินตนาการหมายถึง ผู้บริหารมีความ เชื่อมั่นที่จะสร้างสรรค์งานและพัฒนางานไปในรูปแบบใหม่ โอลส์สัน (Olsson 2012 : 3) ได้ศึกษา เกี่ยวกับภาวะผู้นำความคิดสร้างสรรค์และทฤษฎีการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำและสมาชิก ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้ตามมีความคิดสร้างสรรค์ได้โดยการส่งเสริมและ สนับสนุนให้ผู้ตามปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถรวมถึง การพัฒนาและสนับสนุนด้านแหล่ง ทรัพยากรความรู้

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความสำเร็จของผู้เรียน ด้านบรรยากาศ การเรียนรู้ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และการส่งเสริมการปฏิบัติงานของครู ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนให้ความสำคัญอย่างสูงยิ่งในประเด็นของ ความสำเร็จของผู้เรียนซึ่งเป็นหัวใจหลักของการบริหารจัดการศึกษา และเป็นเป้าหมายของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของเขต 2 ที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดริเริ่มและสร้างสรรค์นวัตกรรม มีความรู้ มีทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีสุขภาวะที่เหมาะสมตามวัย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของเขต 2. 2562 : 22) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า รายการผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคาดหวังต่อผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของผู้เรียนในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือรายการครูผู้สอนมุ่งเน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน กล่าวคือ เซอร์จิโอแวนนิ (Sergiovanni. 1991 : 258-263 ; อ้างถึงใน วีรพงษ์ ไชยหงส์ 2558 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาไว้ว่าต้องมีลักษณะเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน คาร์ดเวล และสปิงส์ (Caldwell & Spinks. 1990 : 108) ได้กล่าวถึง เกณฑ์ประเมินความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา 6 ด้าน เรียงตามลำดับคือ ด้านหลักสูตร ด้านการตัดสินใจ ด้านทรัพยากร ด้านภาวะผู้นำ ด้านบรรยากาศ และด้านผลลัพธ์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศักดิ์ไทย สุรกิจบรรและคณะ (2553 : 27-30) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิผลกระบวนการ : เป้าหมายสำคัญของการบริหารโรงเรียน พบว่า องค์ประกอบของประสิทธิผลของโรงเรียน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) กระบวนการกำหนด วิสัยทัศน์ 2) ความปรองดองของบุคลากร 3) ระดับแรงจูงใจในการทำงาน 4) บรรยากาศของโรงเรียน และห้องเรียน 5) คุณภาพการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอน และ 6) คุณภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารและครูผู้สอน อธิยา สุคุณพันธ์ (2556 : 86-87) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี อยู่ในระดับมาก โดยพบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงคือ ผู้บริหารและครู สามารถปฏิบัติงานได้ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลการปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายของ สถานศึกษา หลักสูตรของสถานศึกษาสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน ทันสมัยต่อ สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ครูจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ งามตา ธาณิวรรณ (2553 : 100-101) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษายโสธร พบว่าระดับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูง ความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถปรับเปลี่ยน และ พัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พิจารณารายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันทุกด้าน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับ

ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความสามารถในการปรับตัว และด้านความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การสร้างแรงจูงใจในการทำงานแก่ครูและบุคลากรภายในโรงเรียนเป็นการสนับสนุน ผลักดันให้ครูและผู้ร่วมงานมีความกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่าง ๆ ร่วมกันกล้าคิด กล้าตัดสินใจ ทำให้ทุกคนลงมือ ปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ พร้อมทั้งก่อให้เกิดบรรยากาศของความร่วมมือ สร้างสรรค์นวัตกรรม อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์กับควมมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่ต้องการ ให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ต้องการและให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของกูนต์ และเวอริช (Koontz and Wehrich.1988 : 437) และ 롭บินส์ (Robbins.1989 : 302) ที่กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า ภาวะผู้นำเป็นศิลปะของการใช้อิทธิพลหรือความสามารถในใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่น เพื่อให้เขามีความเต็มใจ และกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ งามตา ชานีวรรณ (2553 : 100-101) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร พบว่า ประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านแรงจูงใจ ด้านการสื่อสาร ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ที่ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทำนองเดียวกับ จารินี ลีกุลจ้อย (2556 : 84-88) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับบรรยากาศของโรงเรียนในทางบวก ในระดับสูง เช่นเดียวกับ ขวัญฤทัย ภู่อาระ (2562 : 50-59) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวก กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม รองลงมา คือ ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว และด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์

4. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ด้านการสร้างแรงจูงใจ และด้านการทำงานเป็นทีมร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทำนายภาพรวมได้ร้อยละ 32.5 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการศึกษาของสถานศึกษาดังมีเป้าหมาย

เดียวกันคือความมุ่งมั่นให้เกิดผลสำเร็จของผู้เรียน ซึ่งเป็นภาระหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2 ผลของการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ ชีระ รุญเจริญ (2554 : 80) ที่กล่าวถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ว่าคือลักษณะหรือพฤติกรรมในการนำผู้อื่น ประสานงานผู้อื่น ด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างแรงจูงใจ สร้างบรรยากาศ โดยการคิดนอกกรอบด้วยวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ นอกจากนั้น กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2556: 31) ยังได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการจูงใจ ประสานงาน และนำบุคคลอื่น ๆ อย่างมีวิสัยทัศน์ จินตนาการ และความยืดหยุ่น ด้วยวิธีการหรือแนวทางใหม่ ๆ อย่างท้าทายและสร้างสรรค์ โดยอาศัยปัจจัยทางด้าน 1) สภาพแวดล้อมแบบเปิด ด้วยการไว้วางใจ ให้อิสระในการคิด พร้อมสนับสนุนความคิดใหม่ ๆ 2) แรงจูงใจภายใน ด้วยการมีความอยาก ความหวัง ความปรารถนา ความเพียรพยายาม มุ่งมั่น ทดมเทเพื่อให้เป็นคนที่ประสบความสำเร็จ และ 3) ความรู้เชิงลึก ด้วยการมีความรู้แนวกว้างและลึก มีทักษะ ประสบการณ์ อันจะส่งผลให้เกิดแนวทางที่ชาญฉลาดในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

4.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การสร้างแรงจูงใจเป็นคุณลักษณะหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำความเข้าใจและดำเนินการ สอดคล้องกับแนวคิด ภาวะผู้นำของ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2560 : 3-6) ที่ได้กล่าวถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำที่จะต้องเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ ความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจให้ลูกน้องเปลี่ยนแปลงความสนใจในการกระทำเพื่อตนเองไปสู่การกระทำประโยชน์ เพื่อกลุ่มหรือเพื่อองค์กร โดยการใช้วิธีการพูดที่โน้มน้าวจิตใจในการทำงาน รวมทั้งหาวิธีการกระตุ้นจูงใจให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้รับการตอบสนองต่อความต้องการความสำเร็จ ความต้องการ อำนาจและความต้องการมิตรสัมพันธ์ ซึ่งอาจจะทำโดยสร้างความมั่นใจ สร้างความเชื่อในเหตุผลที่จะทำให้ลูกน้องรับรู้ว่าจะสิ่งที่เขากระทำนั้นอะไร และสร้างความคาดหวังในความสำเร็จให้ผู้ได้บังคับบัญชา สอดคล้องกับ แฮร์ริส (Harris.2009 : 9) ที่ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ว่าเกี่ยวข้องกับการติดต่อประสานงานกับบุคคลที่มีความคิดเห็นที่ตรงกันและแตกต่างกัน อาร์ชและเพอร์ซาล (Ash and Persall. 2000 : 15-22) กล่าวถึงมุมมองของการปฏิบัติของผู้นำว่าควรปรับเปลี่ยนทัศนคติจาก “ให้ทุกคนทำตามคำสั่งและยึดหลักทำแบบเดียวกัน” ไปเป็นกระตุ้น ให้กำลังใจ และสนับสนุนความคิดริเริ่มและค้นคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ของครู ชีระ รุญเจริญ และวาสนา ศรีไพโรจน์ (2554 : 16) ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ไว้ว่าเป็นลักษณะหรือพฤติกรรมในการนำผู้อื่น ประสานงานผู้อื่นด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างแรงจูงใจ สร้างบรรยากาศ โดยการคิดนอกกรอบด้วยวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ สอดคล้อง

กับผลการวิจัยของ มาติเซน (Mathisen, 2012 : 367-382) ได้ศึกษาบทบาทของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ขององค์กร ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีอิทธิพลโดยตรงต่อผู้ร่วมงานด้วย การเป็นแบบอย่างและการสร้างแรงบันดาลใจ และมีอิทธิพลทางอ้อมด้วยการส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการทำงานที่สร้างสรรค์ และพบความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่าง พฤติกรรม เชิงสร้างสรรค์ของผู้นำ บรรยากาศเชิงสร้างสรรค์ขององค์กร และความคิดสร้างสรรค์ขององค์กร

4.2 การทำงานเป็นทีม ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การทำงานเป็นทีมของบุคลากรภายในสถานศึกษาเป็นกิจกรรมสำคัญของการดำเนินงานในภาพรวมและสามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการแบ่งปันประสบการณ์ การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ สอดคล้องกับแนวคิดของ สมชาย รุ่งเรือง และธีระวัฒน์ จันทิก (2560 : 33-34) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีมได้แก่ การมีความสามารถในการประสานพลังสร้างสรรค์จากผู้ร่วมงานทุกคน โดยการนำจุดแข็งหรือข้อดีในแต่ละคนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ตลอดจนการสร้างความรู้สึกร่วมกันในการทำงานร่วมกันเป็นทีมด้วยการแบ่งปันประสบการณ์และความคิดเห็นจากทุก ๆ คนในทีม เพื่อให้ทุกคนเกิดความรู้สึกร่วมร่วมในการสร้างสรรค์ผลงานและเป็นการเสริมสร้างกำลังใจในการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ อาร์ชและเพอร์ซาล (Ash and Persall, 2000 : 15-22) กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีประสิทธิผล ต้องประกอบด้วยหลัก 10 ประการ โดยประการที่ 1 คือ การเรียนรู้แบบทีม กล่าวว่าการคิดอย่างหวังผล และการร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหา ควรนำมาใช้แทนกลไกการควบคุม การตัดสินใจจากเบื้องบน ตลอดจนการบังคับสั่งการให้ทำแบบเดียวกัน ผลของการวิจัยสอดคล้องกับสุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556 : 129-130) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถาน ศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ผลการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 ได้แก่ ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ เช่นเดียวกับ อลิษา สุคุณพันธ์ (2556 : 86-87) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การทำงานเป็นทีม การให้รางวัลและการยอมรับ การศึกษา และการอบรมการติดต่อสื่อสาร โครงสร้างองค์กรที่เกื้อหนุน ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ควรนำผลการศึกษาไปใช้และศึกษาค้นคว้าวิจัย ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จากการวิเคราะห์อำนาจการพยากรณ์ของตัวแปร พบว่า ด้านการสร้างแรงจูงใจ และการทำงานเป็นทีม เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจ แรงบันดาลใจ ให้กับครูและบุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อกระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีม การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติงานสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
2. ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความสามารถในการปรับตัว การทำงานเป็นทีม ความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างแรงจูงใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งชี้ให้เห็นว่าหากผู้บริหารสถานศึกษาใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ พร้อมทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรภายในโรงเรียนมีภาวะผู้นำ มุ่งมั่นปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ ทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ก็จะร่วมกันนำพาให้สถานศึกษามีประสิทธิผลในด้านความสำเร็จของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาองค์ประกอบด้านการสร้างแรงจูงใจของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ทั้งในเชิงปริมาณ และ เชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่เชิงลึก สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษาพัฒนาผู้บริหาร และครู ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
2. ควรศึกษาองค์ประกอบด้านการทำงานเป็นทีมของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยวิธีวิทยาการวิจัยและพัฒนา ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ